

Aan het College van Toezicht
t.a.v. de heer dr. V.L. Eiff
Postbus 15072
1011 MB Amsterdam

Den Haag, 26 mei 2014

Geacht College,

Het standpunt van het College over verantwoording en besluitvorming beheerskosten en collectieve bestedingen, zoals verwoord in het bericht van 2 mei en nader toegelicht in het bericht van 8 mei jl., heeft ons na het constructieve overleg verrast.

Wij menen dat een ander onderscheid dan het door College gemaakte onderscheid tussen collectieve bestedingen en beheerskosten beter aansluit bij de Europese richtlijn en de huidige praktijk. Een ander onderscheid dat continuïteit kan waarborgen voor collectieve diensten op het terrein van voorlichting en handhaving, dat past in de kaders van de Europese Richtlijn en dat kan voldoen aan de eisen die het College stelt aan inspraak, transparantie en omvang.

Wij gaan dan ook graag in op de uitnodiging om nadere argumenten aan te voeren en eerder aangevoerde argumenten nader toe te lichten. Vanuit de overtuiging dat het belang van rechthebbenden daarmee beter is gediend, hopen wij dat u uw standpunt wilt heroverwegen.

Het Europees kader

Het nieuwe vertrekpunt is de recent vastgestelde Europese richtlijn collectief beheer ('de Richtlijn'). Niet alleen is het verstandig kabinetsbeleid om voortaan geen nationale kop op Europese regelgeving te zetten, de internationale concurrentiepositie die – mede als gevolg van de Richtlijn – voor cbo's steeds belangrijker wordt, vereist dat ook.

De Richtlijn onderscheidt twee soorten inhoudingen: "beheerskosten" en "andere inhoudingen op de rechteninkomsten" (artikel 12).

Die andere inhoudingen hebben onder meer betrekking op het financieren van "sociale, culturele of educatieve diensten" (artikel 12 lid 4 / overweging 28).

Over om wat voor diensten dit gaat wordt in de Richtlijn niets bepaald. In overweging 28 wordt alleen gesproken over het voorbeeld van "collectieve verdeling" aan beurzen.

Dergelijke diensten dienen te worden geleverd op grond van billijke criteria, in het bijzonder wat betreft de toegang (voor alle rechthebbenden) en de omvang, zonder dat verder iets wordt bepaald over de normering daarvan.

De Richtlijn stuurt vooral op besluitvorming door de leden en op de daarvoor vereiste transparantie (verslag van ingehouden bedragen met een onderverdeling per soort doelstelling en een toelichting op het gebruik en op de daarmee gemoeide bedragen). De Richtlijn verplicht cbo's niet een bepaalde rechtsvorm aan te nemen.

De Richtlijn geldt ook voor stichtingen die geen leden hebben (overweging 14), daarom kan een lid ook een entiteit zijn die rechthebbenden vertegenwoordigt, zoals andere cbo's en verenigingen van rechthebbenden, zolang deze voldoen aan de voorwaarden van de desbetreffende cbo.

Rechthebbenden moeten zonder onderscheid toegang hebben tot de diensten voor zover die met dergelijke inhoudingen worden gefinancierd (overweging 28).

Dat is in feite niet alleen een voorwaarde, maar ook de belangrijkste reden voor de financiering van sociale, culturele of educatieve diensten door een cbo. Dit zijn immers diensten ter ondersteuning van de algemene belangen van een groep of groepen rechthebbenden of sector(en). Om er voor te zorgen dat iedereen die daar een belang bij heeft naar rato van zijn belang bijdraagt aan de kosten is financiering via een inhouding op gelden die voor die groep rechthebbenden zijn geïncasseerd de aangewezen weg. Financiering via de cbo voorkomt ook 'treeplankrijders' die niet zijn aangesloten bij de Nederlandse beroeps- of brancheorganisaties of vakbonden, die anders voor de financiering moeten zorgen, en maakt mogelijk dat ook de buitenlandse rechthebbenden bijdragen naar rato van hun belang bij deze diensten in de Nederlandse markt.

Het is daarom ook een logisch vereiste dat deze diensten direct of indirect ten dienste staan van alle rechthebbenden voor zover die daaraan via deze inhouding hebben bijgedragen. Dat is ook de huidige praktijk bij de Nederlandse cbo's.

Deze toegangsvoorwaarde behoort in feite tot de definitie van sociale, culturele of educatieve diensten. Wij stellen dan ook voor deze voorwaarde in de definitie op te nemen. (Zie hierna onder Beleidskader College, punt 4.)

Beleidskader College

Ad 1 Inspraak

Het College heeft met betrekking tot 'socu-inhoudingen' in december 2010 de voorwaarde gesteld dat er sprake moet zijn van inspraak van rechthebbenden in een ledenvergadering of vergadering van aangeslotenen. Zo niet, kan een socu-inhouding alleen plaats vinden als is voorzien in een opt-out regeling die het voor individuele rechthebbenden mogelijk maakt af te zien van deze inhouding.

Deze voorwaarde is in 2011 door VOI©E opgenomen in de CBO-Keurmerkcriteria.

In feite wordt door de voorwaarde van een vergadering van leden of aangeslotenen de mogelijkheid om sociale, culturele of educatieve diensten te financieren, bemoeilijkt voor cbo's die geen rechtstreeks aangesloten rechthebbenden hebben. Indien deze cbo's dezelfde ruimte zouden willen hebben als zusterorganisaties in binnenland en – gesanctioneerd door de Richtlijn – in het buitenland, zouden zij van rechtsvorm moeten veranderen.

Wij bepleiten dat het College voor de cbo's die geen rechtstreeks aangesloten rechthebbenden hebben de voorwaarde van de vergadering van leden of aangeslotenen laat vervallen voor het zonder opt-out besluiten tot financiering van sociale, culturele of educatieve diensten .

Een besluit tot financiering van sociale, culturele of educatieve diensten kan ook zonder opt-out worden genomen door een bestuur waarin (vertegenwoordigers van) rechthebbenden zitting hebben.

Wij hebben in overweging gegeven om dit te beperken tot sociale, culturele of educatieve diensten die gezamenlijk onder de vlag van de Federatie Auteursrechtbelangen worden uitgevoerd of aangestuurd.

Het gemis aan bewijs van draagvlak voor het besluit door rechtstreeks aangesloten rechthebbenden, wordt dan voor de cbo's zonder rechtstreeks aangesloten rechthebbenden gecompenseerd door het besluit van de Federatie Auteursrechtbelangen om dergelijke diensten gezamenlijk te gaan uitvoeren of aan te sturen.

In de Federatie zijn immers de organisaties van makers en uitvoerende kunstenaars (via Platform Makers), de organisaties van uitgevers en producenten (via Platform Creatieve Media Industrie) en van de collectieve beheersorganisaties (via VOI©E) vertegenwoordigd in het bestuur, geleid door een onafhankelijk voorzitter.

Voor de cbo's met rechtstreeks aangesloten rechthebbenden kan de voorwaarde van instemming van de vergadering van rechthebbenden gehandhaafd blijven. Die kunnen het besluit van de Federatie ter zake hanteren als additioneel argument voor de inhouding. Bovendien is daarmee ook de transparantie gediend, omdat langs deze weg duidelijk kan worden gemaakt welke sociale, culturele of educatieve diensten onder de gezamenlijke vlag van de Federatie worden verricht.

De inhouding is en blijft in alle gevallen een besluit van de onder toezicht staande cbo.

Ad 2 Transparantie

De door het College gestelde eisen aan transparantie, overgenomen in de CBO-Keurmerkcriteria, blijven onverkort gelden.

Ad 3 Beperking omvang

De door het College gestelde eisen aan omvang (maximaal 15%, besteding binnen drie jaar ter voorkoming van verdergaande reservevorming), overgenomen in de CBO-Keurmerkcriteria, blijven onverkort gelden.

4 (nieuw) Definitie sociale, culturele of educatieve diensten

Het College geeft nu aan dat zij de bijdrage aan VOI©E (en voorheen de bijdrage aan het CvTA) en bijdragen aan BREIN en voorgenomen bijdragen aan de Federatie Auteursrechtbelangen, beschouwt als directe dan wel indirecte bijdragen aan en investeringen voor (het verbeteren van) incasso en repartitie en daarmee als beheerskosten in brede zin. Op dit punt zijn wij deels van een andere opvatting dan het College en wij hopen dat het College zich nog eens over onze zienswijze wil buigen.

Naar onze mening wordt de definitie van beheerskosten (in feite zijn dat de 'management fees') te ruim als daar ook indirecte bijdragen aan en investeringen voor het verbeteren van incasso en repartitie toe gerekend worden die geen betrekking hebben op het beheer van de desbetreffende cbo. De transparantie over de activiteiten en dus kosten van de cbo is daarmee naar onze mening ook niet gediend.

Wanneer een dergelijke ruime definitie wordt gehanteerd, is ook een onderscheid tussen beheerskosten en andere inhoudingen, zoals de Richtlijn hanteert, niet goed mogelijk. De Wet Toezicht en het Uitvoeringsbesluit kostennormering heeft het over kosten die direct of indirect samenhangen met de inning, verdeling en het beheer van gelden door de betreffende cbo.

Op grond van de bestaande reglementen van de socufondsen, op grond waarvan de betreffende cbo's wederkerigheidafspraken hebben met hun buitenlandse zusterorganisaties, en op grond van de Richtlijn hebben wij de volgende (aangepaste) definitie gedestilleerd voor sociale, culturele of educatieve diensten:

"Sociale, culturele of educatieve diensten zijn diensten ter ondersteuning van ideële of materiële belangen van de desbetreffende groep rechthebbenden, dan wel ter bevordering van de sector waarin deze rechthebbenden werkzaam zijn, mits deze zonder onderscheid toegang hebben tot alle diensten voor zover deze met dergelijke inhoudingen worden gefinancierd; alsmede diensten in het kader van voorlichting over en bescherming van het auteursrecht en/of de naburige rechten, niet zijnde activiteiten die samenhangen met het beheer en de bescherming van de aan een CBO toevertrouwde auteurs- of naburige rechten."

Als we deze definitie toepassen op de door het College genoemde voorbeelden leidt deze definitie ons tot de volgende conclusies:

- De bijdrage aan VOI©E en voorheen de bijdrage aan het CvTA behoren inderdaad niet tot de sociale, culturele of educatieve diensten, dat zijn wij met het College eens. Zowel de samenwerkingsactiviteiten binnen VOI©E als destijds de vergoeding van de toezichthouder zijn te beschouwen als bijdragen aan en investeringen voor (het verbeteren van) incasso en repartitie van de cbo's. Onduidelijkheid over de kwalificering van de bijdrage aan VOI©E kan nu ontstaan omdat de bijdrage van de cbo's aan de financiering van de activiteiten van de Federatie Auteursrechtbelangen ook via VOI©E (via een bestemmingsheffing) worden gefinancierd. In het door ons voorgestane nieuwe financieringsmodel zou dit weer duidelijk worden gescheiden en daardoor meer transparant worden.
- De bijdrage aan BREIN behoort naar onze overtuiging wel tot de sociale, culturele of educatieve diensten. Stichting BREIN bestrijdt ernstige en georganiseerde intellectueel eigendomsfraude namens auteurs, uitvoerende kunstenaars, uitgevers, producenten en distributeurs van muziek, film, video, boeken, games en interactieve software. In de meeste vallen is er geen enkel verband met de incassoactiviteit van de cbo omdat over het algemeen de primaire exploitatie wordt beschermd en niet de collectieve incasso van vergoedingen. De financiering vindt plaats door cbo's omdat daardoor alle betrokken rechthebbenden naar rato van hun belang bijdragen aan collectieve handhaving. Collectieve handhaving is ook niet voor niets een van de statutaire doelstellingen van de Federatie Auteursrechtbelangen. Als het zou gaan om handhavingactiviteiten door de cbo om de eigen incasso veilig te stellen, dan zijn het wel beheerskosten, ook als daarvoor BREIN zou worden ingeschakeld. (Dat is overigens zelden het geval.)

- De bijdrage aan de Federatie Auteursrechtbelangen behoort naar onze overtuiging eveneens tot de sociale, culturele of educatieve diensten. De Federatie heeft tot doel het vergroten en versterken van het draagvlak voor het auteursrecht en de naburige rechten. Zij tracht deze doelen te bereiken door onder meer voorlichting en promotie en het aansturen van de collectieve handhaving en het organiseren van de financiering daarvan. Hetzelfde kan gezegd worden van de bijdrage aan Platform Makers en aan Platform Creatieve Media Industrie als constituerende onderdelen van de Federatie. De Federatie onderneemt of financiert geen diensten die direct of indirect te maken hebben met de incasso of repartitie van collectieve gelden. Zou de Federatie een dienst willen ontwikkelen die dient ter ondersteuning van de incasso of repartitie van cbo's dan zouden die diensten aan VOI@E worden overgelaten.

Bijdragen aan BREIN en aan de diensten van de Federatie Auteursrechtbelangen worden in de huidige praktijk door cbo's met rechtstreeks aangesloten rechthebbenden die een socu-inhouding kennen, vanuit deze inhouding gefinancierd met instemming van de vergadering van leden en aangeslotenen. Naar onze overtuiging zijn dat ook inhoudingen voor sociale, culturele of educatieve diensten.

Samenvattend bepleiten wij dat het College de inspraakvoorwaarde voor cbo's zonder rechtstreeks aangesloten rechthebbenden aanpast en geven wij in overweging dat het College de voorgestelde verruiming beperkt tot sociale, culturele of educatieve diensten die onder de gezamenlijke vlag van de Federatie worden verricht of aangestuurd. Tevens bepleiten wij dat het College het in de Richtlijn gehanteerde onderscheid tussen beheerskosten en andere inhoudingen hanteert en de voorgestelde definitie voor andere inhoudingen voor sociale, culturele of educatieve diensten – gebaseerd op de praktijk en aangescherpt op basis van de Richtlijn – overneemt.

De enige wijziging ten opzichte van de huidige praktijk is dan dat de cbo's zonder vergadering van individuele rechthebbenden ook zonder opt-out andere inhoudingen voor sociale, culturele of educatieve diensten kunnen doen, mits gezamenlijk in Federatieverband.

Deze kleine aanpassing opent de weg om de sociale, culturele of educatieve diensten die onder de vlag van de Federatie worden aangestuurd, waaronder collectieve handhaving, op een meer efficiënte, continue en transparante wijze te financieren en uit te voeren. Dat is van groot belang voor de hele sector en wij hopen dan ook dat het College deze weg steunt.

Met vriendelijke groet

Pim van Klink

Job Cohen

